

- І ТВОРИТИ ДОБРО!

МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ

№ 22 (375)
ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1997 РОКУ
22 листопада 2014 року

ВІТАЄМО!

На струнах серця

НЕБЕСНІЙ СОТНІ

Голос «Небесної сотні»
Лине до нас із небес:
«Ми разом із вами й сьогодні,
Хоч жоден із нас не воскрес».
До Волі шляхи незворотні,
Кривавий до неї слід...
Жертвність «Небесної сотні»
Змінила і нас, і світ.
Кожен з «Небесної сотні»
Віддав Україні життя,
І кожен з «Небесної сотні»
Нашим діянням суддя.

ДЗВОНИ СЬОГОДЕННЯ

Не на конях, на танках, ординці
Увірвались в степи України.
Не здолати їм нас, українців,
Дух свободи зріднив родини.
Й вже зазнає імперія краху,
В ній народяться сотні Майданів
І позбудеться рабства і страху,
Той народ, що творив тиранів.

Не вивітрився дух орди,
Знову вона в поході,
Смерті лишаючи сліди
В краю й в народі.
Вона неначе хижий звір,
Людські страждання їй байдужі...

І трісне міф про «Русській мір»
Неначе бульбашка в калюжі.

Рокам назустріч мчаться дні,
Сліди лишаючи повсюди.
Живуть у рідній стороні
Співучі, мудрі, щирі люди.
Вселився в їхніх душах Дух
І вояків, і гречкосіїв...
Край і героїв, й відчайдух —
Немов більмо в оці Росії.

Валерій ДІДУХ,
доцент ТДМУ

ЗОРЯНА ВІВЧАР – ПРЕЗИДЕНТСЬКИЙ СТИПЕНДІАТ

Студентка Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського Зоряна Вівчар отримуватиме Президентську стипендію.

В Указі №860/2014, який видав глава держави Петро Порошенко, йдеться про призначення стипендій Президента України переможцям IV мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Т.Шевченка.

«Торік відбувся традиційний літературний конкурс імені Т.Шевченка, в якому я взяла участь як представниця Тернопільського державного медичного університету. Спершу пройшов обласний етап, який співпав із подіями на Майдані. Це спонукало мене написати твір на цю тему, тим більше, що вона дуже близька до творчості Тараса Шевченка. На цьому етапі я виборолала перше місце, в результаті чого вже мала путівку до всеукраїнських змагань. Там я писала наукову статтю про синтез мистецтва в творчості Тараса Шевченка. Мені це було близьким, адже цікавилася творчістю Кобзаря в школі. Можливо, це допомогло мені виграти конкурс серед учасників негуманітарного напрямку. Вважаю, що літературою можна і треба цікавитися у вільний час. Навіть не будучи гуманітарієм. Поки ще не визначилася остаточно із фаховою спеціалізацією. Спочатку планувала бути кардіологом або кардіохірургом, а тепер подобається спеціальність анестезіолога», — каже Зоряна Вівчар.

Вітаємо Зоряну Вівчар і бажаємо їй нових здобутків, миру та успіхів!

ДО ВІДОМА

ОГОЛОШЕННЯ

Голова наглядової ради КЗТОР «Тернопільська університетська лікарня», відповідно до «Положення про наглядову раду»,

оголошує конкурс

на чотири вакантні посади членів наглядової ради — виборних представників громадськості Тернопільської області.

Участь у конкурсі можуть брати громадяни віком понад 18 років, які постійно проживають на території області.

Термін подачі документів — 5 днів.

Звертатися за адресою:

46002, м. Тернопіль,
вул. Клінічна, 1,
КЗТОР «Тернопільська університетська лікарня», проф. А.Д. Беденюк.

ПЕРЕДПЛАТИТЬ ГАЗЕТУ

Засновниками газети «Медична академія» є Тернопільський державний медичний університет ім. І.Я. Горбачевського та головне управління охорони здоров'я облдержадміністрації. Виходить двічі на місяць

на дванадцяти сторінках, у двох кольорах. Видання широко висвітлює медичне життя Тернопільщини, пише про проблеми й успіхи лікувальних закладів краю, фельдшерсько-акушерських пунктів, знайомить з новин-

ками в медицині, розповідає про медиків Тернопілля. Не стоїть «Медична академія» й осторонь громадського життя, торкається також проблем національно-патріотичного, релігійного виховання.

На сторінках газети завжди багато цікавої та корисної інформації. Друкує вона й сканворди.

ПЕРЕДПЛАТНА ЦІНА

«МЕДИЧНОЇ АКАДЕМІЇ»:

на один місяць — 12 грн 56 коп;
на три місяці — 37 грн 68 коп;
на півроку — 75 грн 36 коп;
на рік — 150 грн 72 коп.

Газету «Медична академія» можна передплатити в будь-якому відділенні зв'язку. Станьте її читачем!

ІНДЕКС 23292

ВІДЗНАКИ ЗА АКТИВНУ ГРОМАДСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ

У сесійній залі облради з нагоди Міжнародного дня студента відбулося нагородження грамотами обласної державної адміністрації та обласної ради кращих спудеїв краю.

Троє представників нашого ВНЗ отримали подяки за активну громадянську позицію та відмінне навчання.

Хвилиною мовчання студенти вшанували пам'ять своїх колег, які загинули упродовж цього року на Майдані або в зоні АТО.

Громадським активістам грамоти вручали голова обласної ради Василь Хомінець та заступник голови облдержадміністрації Леонід Бицюра. У своєму зверненні до молоді Василь Петрович зазначив, що «студенти завжди були рушійною силою, мотором та авангардом суспільства».

У промові Леоніда Бицюри йшлося про те, що Тернопіль

завжди вважався осередком студентського життя. Заступник голови облдержадміністрації наголосив на тому, що присутні цього дня в сесійній залі молоді люди є майбутньою елітою нації.

З рук керівників області грамоти за активну громадську діяльність отримали студентка четвертого курсу Анна Чикита та студент п'ятого курсу Олександр Шевчук.

Відмінників навчання вітав з Міжнародним днем студента

(Зліва направо): Оксана БОЯРЧУК, декан медфакультету, Костянтин КОЗАКОВ, Анна ЧИКИТА та Олександр ШЕВЧУК, студенти, Ольга ЯРЕМЧУК, помічник проректора

директор департаменту освіти та науки облдержадміністрації Любомир Крупа. Він звернувся до молодих людей з проханням по-

стійно контролювати керівні органи міста, області та країни. Бути успішними в усьому і не шукати щастя за кордоном, а працювати на розвиток України.

Грамоту за успішне навчання отримав студент шостого курсу Костянтин Козаков.

Наших студентів переповнювали емоції радості та щирої вдячності за підтримку, яку надає рідний університет. Анна Чикита за-

уважила, що в неї з'явився стимул ще більше докладати зусиль, аби студентське життя у вищому навчальному закладі стало

розмаїтіше. «Нагородження стало для мене цілком неочікуваним сюрпризом, але дуже приємним», — поділився враженнями Олександр Шевчук.

Костянтин Козаков додав, що він вдячний адміністрації ТДМУ за створені умови для розвитку студента як особистості та науковця. «Я постійно відчуваю підтримку й розуміння. Із нашим медичним університетом пов'язані найкращі хвилини мого життя», — підсумував Костянтин.

Ми ж вітаємо усіх студентів Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського із святом молоді та завзяття. Бажаємо всіляких успіхів, кохання, миру й спокою! Пам'ятайте, що в ТДМУ ваші мрії стають реальністю!

Прес-служба ТДМУ

ТЕРНОПОЛЯНАМ ПОДОБАЄТЬСЯ, ЩО СТУДЕНТИ ТДМУ ПІКЛЮЮТЬСЯ ПРО ЇХНЄ ЗДОРОВ'Я

Уже кілька років поспіль студенти Тернопільського державного медичного університету організовують акцію з нагоди Всесвітнього дня боротьби із цукровим діабетом, який щороку світова спільнота відзначає 14 листопада. Цю ініціативу завжди підтримує адміністрація та викладачі університету. Цього разу майбутні лікарі обстежили майже 600 містян.

Викладачі та студенти нашого університету, організовуючи подібні акції в місті, сподіваються, що хоч таким чином запобігнуть прогресуючій недугі. Адже статистика як всеукраїнська, так і світова — невтішна.

Оскільки погода не була сприятливою, то активісти запрошували тернополян на обстежен-

ня до навчальних корпусів університету, де створили їм сприятливі умови. Усім охочим безкоштовно вимірювали вміст цукру в крові, артеріальний тиск і навіть талію. Адже зайва вага теж впливає на розвиток діабету. Інша частина учасників акції роздавала пам'ятки щодо здорово-

го способу життя на вулиці.

«Другий рік поспіль організуємо акцію щодо боротьби із цукровим діабетом. Минулорічний досвід показав, що тернополяни позитивно сприймають такі заходи, адже вони можуть

безкоштовно виміряти рівень цукру в крові та отримати фахові консультації. Їм подобається, що студенти медичного університету дбають про здоров'я тернополян. Наші спудеї також відвідали три поліклініки, де роздавали інформаційні матеріали про цукровий діабет. До речі, під час та-

ких акцій люди вперше з'ясували, що в них є цукровий діабет. Цього року таких було виявлено двоє осіб, торік — десять. У цих людей показник рівня цукру в крові був вище 12.

— Використовуючи торішній досвід, ми заповнювали дві анкети. Одну залишали в нас для аналізу ситуації, іншу віддавали людині, аби вона могла вдома перевірити свій стан здоров'я, — розповів один із ініціаторів і організаторів акції Андрій Гвоздецький.

У заході взяли участь два доценти кафедри невідкладної та екстреної медичної допомоги Людмила Наумова та Лариса Мартинюк. З їх допомогою всі бажаючі отримали фахові консультації.

«День діабету необхідно відзначити, але бажано щодня.

Дуже важливо нині робити все для того, щоб запобігти цукровому діабету та почати якісь акції щодо його виявлення й лікування. Звичайно, лікування розпочинається насамперед з дієти та зміни способу життя. У цьому випадку лікар-ендокринолог повинен дати поради, в разі потреби призначити необхідні таблетовані препарати чи інсулінотерапію. Тішити, що саме молодь нашого навчального закладу ініціює такі акції і з великим бажанням обстежують бажаючих. Сьогодні п'ятниця, але заради участі в акції ніхто із студентів не поспішає додому, а із задоволенням роздає інформаційні матеріали на вулицях і в поліклініках, вимірює рівень цукру. У такий спосіб молоді люди набувають такі потрібні їм у подальшій фаховій діяльності практичні навички», — зазначила доцент Лариса Мартинюк.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

ЛІЦЕЇСТИ ПРИЙНЯЛИ УРОЧИСТУ ПРИСЯГУ

У Тернопільському державному медичному університеті імені І.Горбачевського відбулася урочиста посвята учнів десятого класу ТНМК медичного ліцею №15 у ліцеїсти. Цього дня школярі зробили для себе важливий вибір у житті — вступили на професійний шлях лікаря. Підтримати своїх вихованців прийшли вчителі навчального закладу та їхні батьки.

Із вітальним словом до майбутніх медиків звернувся виконуючий обов'язки ректора Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського, професор Аркадій Шульгай. Він зазначив, що діяльність медичного ліцею в нашому місті стала можливою лише завдяки ініціативі дирекції школи №15 та керівництва ТДМУ.

«Ви зробили перший крок до здобуття професії лікаря. Цей фах зобов'язує вас служити найголовнішому — збереженню життя та здоров'ю людини. Щоб стати професійним лікарем, потрібно добре вчитися. В нашому університеті створені всі умови, аби ви могли ознайомитися з профільними кафедрами, музеєм анатомії людини, основами клінічних знань, особливостями роботи в лікувальних закладах. Наші викладачі стануть для вас дбайливими наставниками. Після закінчення ліцею раді будемо бачити всіх вас студентами нашого університету. Бажаю вам

миру, добра і тих успіхів, які допоможуть вам стати справжніми

лікарями», — звернувся Аркадій Гаврилович.

Майбутніх лікарів привітала заступник начальника управління освіти з наукової роботи Ірина Сум-

Вона побажала, аби навчання в ліцеї було успішним і приємним.

«З усіх наук медицина є найблагороднішою. Присутні сьогодні тут школярі успішно склали тексти та іспити. Тепер вони з гордістю можуть навчатися в ліцейному класі. Дорогі діти, ви повинні розуміти, що бути лікарем не лише почесно та важливо, а й ця професія потребує любити людей, перейматися їхнім станом, знаходити найефективніший метод лікування. Бажаю бути вам вірними Батьківщині і своєму покликанню, а також наполегливими і здоровими», — побажала директор ліцею Тетяна Солтис.

На успішне навчання ліцеїстів благословив і отець Юрій. Він зазначив, що священник і лікар мають споріднені покликання — перший дбає про порятунок душі, інший — про порятунок здоров'я і життя.

Ліцеїсти урочисто заприсяглися бути наполегливими у навчанні, завзятими у здобутті професії, добрими й чуйними до людей. Вони також виконали студентський гімн «Гаудеамус» і отримали з рук директора ліцею святкову пам'ятку.

Від своїх батьків винуватці свята прийняли традиційний коровай.

Привітати старших колег прийшли учні молодших класів, які підготували невеличку концертну програму. Загалом свято відбулося у доброзичливій та урочистій атмосфері.

Прес-служба ТДМУ

Редактор **Г. ШИБАЛІНЧУК**
Творчий колектив: **Л. ЛУКАЩУК, О. БУСЬКА, П. БАЛЮХ**
Комп'ютерний набір і верстка: **Р. ГУМЕНЮК**

Адреса редакції: 46001, м. Тернопіль, майдан Волі, 1, тел. 52-80-09; 43-49-56
E-mail hazeta.univer@gmail.com

Засновники: Тернопільський державний медичний університет ім. І.Я. Горбачевського, головне управління охорони здоров'я облдержадміністрації

Видавець: Тернопільський державний медичний університет ім. І.Я. Горбачевського
Індекс 23292

За точність викладених фактів відповідає автор. Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

Реєстраційне свідоцтво ТР № 300 від 19.12.2000 видане управлінням у справах преси та інформації облдержадміністрації

Газета виходить двічі на місяць українською мовою. Обсяг — 2 друк. арк. Наклад — 2000 прим. Замовлення № 168

Газету набрано, зверстано, віддруковано у Тернопільському державному університеті ім. І.Я. Горбачевського, 46001, м. Тернопіль, майдан Волі, 1.

СТУДЕНТИ-МЕДИКИ ДОПОМАГАЮТЬ БІЙЦЯМ АТО

Війна на сході України наповнила новим змістом слово «волонтер». Нині саме волонтери великою мірою забезпечують українських бійців в зоні проведення АТО продуктами, одягом захисного кольору, теплими речами. Студенти ТДМУ теж долучилися до акції, яка має на меті зігріти й нагодувати наших вояків, які перебувають на території бойових дій.

— Коли йдеться про те, щоб підтримати армію, студенти — медики реагують миттєво. Відгукнувшись на пропозицію об'єднання громадських організацій «Ядро» — засновника логістичного центру допомоги бійцям АТО — вони самоорганізувалися в бригади для роботи на трьох складах, де збирають і відправляють на схід потрібні нашим військовим речі, — розповідає завідувач кафедри нормальної фізіології ТДМУ, професор Степан Вадзюк. — Студенти щодня приходять сюди після пар і працюють до сьомої години вечора. Графік — коли і яка група заступає на вахту — складають самі. Зазвичай по дві групи приходять щодня. Зранку я лише узгоджую з керівниками логістичного центру, які також є волонтерами, що за робота передбачається. Якщо, скажімо, картоплю в машину завантажити, то більше хлопців потрібно, а з легшою роботою дівчата прекрасно впораються. Тиждень тому, приміром, зі скла-

ду в Маріуполь відправили два автобуси з картоплею.

Це прагнення студентів працювати та допомагати не можна не вітати.

— Від організаторів чуємо лише схвальні відгуки, — каже викладач кафедри нормальної фізіології Людмила Татарчук.

Що студенти-медики — мо-

лодці, нам підтвердили і на одному зі складів логістичного центру допомоги воякам АТО, де ми побували.

Волонтер Люба Снітинська каже: «Студенти ТДМУ нам постійно допомагають. Працювати приходять чітко за графіком і роблять усе як слід. Дівчата, при-

міром, одяг для бійців готують, тканини захисного кольору нашивають на куртки, штани, старі в'язані речі розпускають на нитки, з яких потім в'яжемо шкарпетки, шапки. Балаклави шиють. Хто що вміє — те й робить».

Волонтери також приймають речі, які приносять небайдужі тернополяни, складають їх, фасують... Хтось один чи два светри принесе, хтось — мішок. Буває, що людина телефонує і каже, що збрала кілька пакетів з одягом, та нічим доставити. Тож шукають транспорт.

Завдяки налагодженим зв'язкам тут знають що особливо потрібно нашим батальйонам і куди потрібно везти. Допомога йде точково та оперативно.

За словами волонтера Уляни Шевченко, військовим нині дуже потрібен сухий спирт. А ще просять привезти вирізані з бляхи міні-пічки. Їх конструкція надзвичайно проста та легка. Зверху ставимо горняк з водою, внизу кладемо таблетку сухого спирту, підпалюємо і за 7-8 хвилин можна пити гарячий час чи каву. Або «Мівіну» запарити.

— Якби на уроках трудового навчання в школах взялися вирізати такі міні-пічки, ми могли б забезпечити ними більше бійців на передовій, — каже Уляна.

Потрібен білий матеріал для маскувальних костюмів та «кікмор» для розвідників і снайперів. Їх шиють троє дівчат-волонтерів. Ще двоє в'яжуть теплі шапки та інші потрібні в холод речі.

Усіх, хто вміє шити, в'язати та вболіває за наших бійців, які зі зброєю в руках захищають незалежність держави в протистоянні з бойовиками та російськими агресорами на Донбасі, волонтери закликають відгукнутися. Роботи, додають, вистачить усім.

У невеличкій кімнаті за столом восьмеро студенток 2 курсу медичного факультету розпускають речі з вовни та акрилу на нитки. Знайомимся: Христина Гумен, Ірина Гладка, Аня Бойко, Олена Табака, Софія Мокринська, Ірина

Крисюк, Богдана Нечипорук, Олександра Голуб. Дівчата кажуть, що в такий спосіб вирішили підтримати українських вояків на сході, віддати їм часточку душі й сил, для того, щоб воювалося легше.

На подвір'ї зустріла студентів-другокурсників. Павло Адамик, Валентин Живчик, Олександр Собчук, Максим Сідоров, Ярослав Живлюк і Василь Дудич

утепляли намет, який тут планують передати бійцям. Працювали хлопці швидко й вправно. Ярослав Живлюк, який приїхав на навчання з Хмельницької області, розповів, що вже не вперше приходиться сюди після занять як волонтер, бо вважає допомогу бійцям своїм громадянським обов'язком. В утепленому наметі нашим солдатам в зоні АТО менше дошкулятиме холод.

Зі старих газових балонів тут майструють пічки-«буржуйки». Головна їх перевага порівняно

з більшістю заводських зразків — можливість завантажувати дрова згори. З огляду на це у «перелицьований» балон можна закидати великі поліна. Зрозуміло, що й горять вони значно довше, а під час транспортування легко збираються.

Сім «буржуйок» вже приготували до відправлення на передову. З одного балона виходить дві невеликі пічки з решітками по боках для сушіння взуття та одягу. Зварювальні роботи виконує Олександр, який приїхав в Тернопіль з Маріуполя. Його донька теж навчається в ТДМУ.

Якби були газові балони, «буржуйок» можна було б виготовляти більше, кажуть волонтери. І закликають усіх, хто має старі газові балони, нести їх на склад АТО.

Виходячи за ворота, розминулася з молодою жінкою, яка несла великий пакет. Ірина — так звати пані — розповіла, що збрала одяг, дитячий і дорослий, для потреб вимушених переселенців зі сходу України. Доки ми спілкувалися, ще одна жінка — Оксана — привезла теплий одяг для військових. І дитячі речі, з яких її племінники вже виростили, — щоб зігріти малюків, чий батьки змушені були виїхати, покинувши все нажитє.

У нас правді чудові люди. Щирі, небайдужі, відповідальні, вони проявляють справжній патріотизм в піклуванні про свою армію, підтримуючи її бойовий дух. Студенти ТДМУ теж є активними учасниками волонтерського руху, що об'єднав патріотів України, які прагнуть, щоб перемога над ворогом настала швидше.

**Оксана БУСЬКА,
Павло БАЛЮХ (фото)**

ПРОЕКТ

СТУДЕНТИ ТДМУ ПІДТРИМАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКУ АКЦІЮ «УКРАЇНА — ЦЕ Я!»

8 листопада українці в різних містах держави зібралися о 18.00 на центральних майданах своїх населених пунктів, аби взяти участь у Всеукраїнській акції «Україна — це я!». Студенти Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського не могли залишитися осторонь цього заходу.

О 18.30 разом з іншими містянами вони виклали герб із запаленими свічками на Театральному майдані, дали клятву єдності на

захист України, заспівали Державний гімн України. Молодь ТДМУ принесла свої листи до бійців, у яких просили залишитися живими та щасливо повернутися додому. Впродовж вечора на Театральному майдані діяв добротинний арт-проект «Фото патріота», який втілює життя студентський актив нашого

університету. Тернополяни могли зробити професійне фото на фоні українського прапора на згадку про цей вечір та дати благодійний

внесок на потреби української армії. Порадувало те, що брали участь у акції не лише молоді, а й літні люди. Ми висловлюємо щире подяку тернополянам за їхню віру у перемогу, щедрість і небайдужість! За цей вечір нам вдалося зібрати 3440 гривень і 80 копійок.

Кошти спрямують на потреби українських вояків у зоні проведення АТО.

Цього вечора волонтери ГО «Файне місто» спільно із «Самообороною Тернопільщини» зорганізували збір теплих речей та продуктів для воїнів АТО. Діти приносили свої зворушливі малюнки з надією на закінчення війни й щасливе повернення всіх солдатів живими.

**Анастасія ГУДИМА,
студентка 1 курсу медичного факультету,
Анна ЧИКИТА,
студентка 3 курсу стоматологічного факультету**

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ВИШКІЛ ВОЛОНТЕРІВ-МЕДИКІВ

На базі навчально-оздоровчого комплексу Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського 14-16 листопада відбувся вишкіл медиків-волонтерів в умовах, наближених до воєнних дій. Навчання відбувалися за чітко розробленим планом на імітованому полі бою. Кожне практичне заняття інструктори супроводжували аналізом помилок і відпрацюванням практичних навичок до автоматизму.

Головна мета цього заходу – підготувати кваліфікованих фахівців, які інструктуватимуть медиків і надаватимуть допомогу в зоні АТО. У вишколі взяли участь понад 60 лікарів-волонтерів з Київської, Тернопільської, Вінницької, Сумської, Харківської областей.

Партнером організації військово-медичного вишколу став Тернопільський державний медичний університет імені І.Горбачевського. До проведення цього важливого заходу також долучилися підприємці й Тернопільська обласна державна адміністрація.

Участь в урочистому відкритті, яке відбулося 14 листопада, взяв заступник голови обласної державної адміністрації Леонід Бичюра, проректор з науково-педагогічної та лікувальної роботи ТДМУ, професор Надія Ярема,

багатофункціональним. Сюди входить санаторій-профілакторій, конгрес-центр, польова база кафедри медицини катастроф і військової медицини. Остання є цілком придатною для проведення вишкілів і ми раді сьогодні приймати медиків з усієї України. Окрім того, кафедра медицини катастроф і військо-

вої медицини нашого університету – одна з небагатьох, яка готує офіцерів запасу серед медичних кадрів. Сподіваємося на подальшу співпрацю у проведенні подібних вишкілів, аби забезпечити нашу країну достатньою кількістю лікарів, які вмють рятувати життя під час бойових дій. До речі, на базі тренінгового центру науково-навчального інституту медсестринства ми зорганізували безкоштовні навчання з домедичної допомоги для всіх бажаючих Тернополя. Ці навички потрібні і в мирний час», – наголосила професор ТДМУ Надія Ярема.

Інструктор і член організації «Білі берети» Олена Якимчук зазначила, що Україна перебуває в стані війни, тому потрібно навчити якомога більше волонтерів і добровольців правильному наданню першої домедичної допомоги у воєнних умовах. До складу організації входять медики і студенти, які на волонтерських засадах надавали медичну допомогу бійцям добровольчих загонів і Збройних сил України.

«Під час літніх канікул перебувала в добровольчому батальйоні «Шахтарськ» як медик. Я відгукнулася на прохання знайомої, яка є бійцем цього батальйону. Чесно кажучи, було страшно, але віддала, що потрібно їхати та допомогти. Повертатися звідти у мирне життя було набагато важче, адже знала, що тут мир і спокій, люди не відчують, що на іншому кінці країни йде війна. Гадала взяти академвідпустку й надалі бути на передовій. Та збагнула: життя

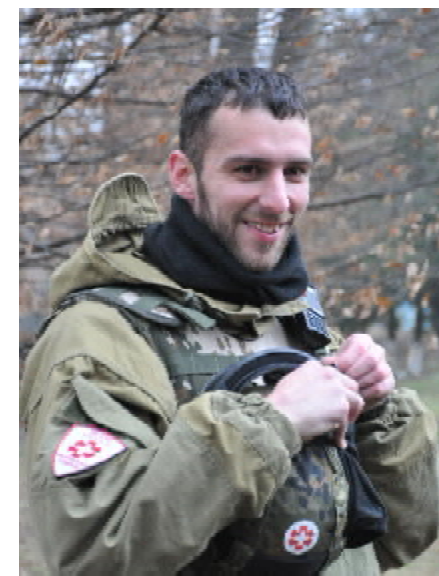
керівники громадської організації «Білі берети». Присутні вшанували хвилиною мовчання тих, хто поліг у бою за визволення України від російського агресора.

Проректор з науково-педагогічної та лікувальної роботи ТДМУ, професор Надія Ярема зазначила, що університет одразу ж відгукнувся на ініціативу облдержадміністрації та громадської організації «Білі берети» щодо проведення вишколу медиків з питань тактичної медицини.

«Наш навчально-оздоровчий комплекс «Червона калина» є

триває і потрібно думати про майбутнє. Чим більше я навчуся своїй професії, тим більшої кількості людей зможу надати допомогу. Андрія Салагорника знала ще з Майдану, тому вирішила приєднатися до організації «Білі берети». В Україні потрібно розвивати тактичну медицину, бо ж радянська система в умовах війни себе не виправдовує.

ся нульова видимість, бойові дії відбуваються будь-якої пори доби, тому має бути відпрацьована злагоженість бригади. В таких ситуаціях медицина є вторинною ланкою. Спершу наголос ставиться на виконанні бойових завдань, військові ведуть вогонь, доки немає команди й не налагоджена димова завіса чи інші маскувальні методи, доти надавати допомогу не можна. Невчасні дії призведуть до більшої кількості поранених і втрати групи загалом. Основа тактичної медицини – правильні дії у правильний

Пройшла курси ТС-3 та отримала нові навички з надання домедичної допомоги», – розповіла студентка 3 курсу медичного університету Ірина Токарчук. Лікар та інструктор Юрій Свідерський побував у розташований Збройних сил України та в добровольчих батальйонах, тому не зі слів знає про ситуацію в зоні проведення АТО та рівень надання медичної допомоги. Під час вишколу свій досвід передавав волонтерам-медикам.

«На полі бою для надання до-

помоги пораненому є надзвичайно мало часу. Намагалися показати, як це виглядає насправді. За нашим сценарієм боєць отримав певну кількість поранень з різними пошкодженнями. Протягом 6-7 хвилин йому надали весь комплекс допомоги: заходи легеневої декомпресії, контроль критичної кровотечі, налагодження венозного доступу (впродовж трьох хвилин поставили систему), боротьба з гіпотермією та евакуація у безпечну зону.

Сьогодні не було так страшно, як це є насправді в реальних умовах. Всі були психологічно готові до таких дій. Під час бою є багато пилу, часто зустрічаєть-

час», – прокоментував пан Юрій.

Завідувач кафедри медицини катастроф і військової медицини ТДМУ, професор Арсен Гудима розповів, що вишкіл для лікарів відбувається за протоколом ТСС, який розробили медики НАТО. Він полягає в наданні допомоги на полі бою та розрахований на пересічних воїнів і воїнів груп спеціального призначення, життя яких є найціннішим в умовах бойових дій.

(Продовження на стор. 5)

19 листопада відзначила ювілейний день народження працівник бібліотеки ТДМУ Ірина Василівна СЕРЕДИНСЬКА.

Вельми шановна Ірино Василівно!

Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

У стінах університету Ви пройшли майже 25-літній трудовий шлях бібліотекаря, старшого бібліотекаря, бібліотекаря 2-ї категорії одного з найважливіших підрозділів вищого навчального закладу — бібліотеки.

Глибоко поважаємо й шануємо Вас за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових обов'язків.

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування.

Бажаємо Вам, вельмишановна Ірино Василівно, міцного здоров'я, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, людського тепла, душевного спокою, добробуту, рідного благополуччя й затишку, довгих років радісного та щасливого життя.

Нехай не згасає молодість душі, бадьорий настрій, невичерпний оптимізм, щедро колоситься Ваша життєва нива!

Ректорат ТДМУ

імені І.Я. Горбачевського

24 листопада відзначає ювілейний день народження асистент кафедри загальної гігієни та екології людини Олександра Євгенівна КОПАЧ.

Вельмишановна Олександро Євгенівно!

Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

У стінах університету Ви здобули вищу медичну освіту, згодом проявили себе успішним практичним лікарем, а останніми роками пройшли трудовий шлях старшого лаборанта та асистента кафедри медицини катастроф та військової медицини, за виробничою необхідністю — асистента кафедри медичної біоетики і деонтології, тепер — асистента кафедри загальної гігієни та екології.

Коллектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас як висококваліфікованого лікаря-гігієніста,

науковця, педагога та вихователя студентської молоді за невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановна Олександро Євгенівно, міцного здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, добробуту, людського тепла, душевного спокою, рідного благополуччя й затишку, довгих років радісного та щасливого життя.

Ректорат ТДМУ

імені І.Я. Горбачевського

ПРОПАГАНДИСТ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ

Полудень віку зустрів Мирослав Іванович Домбрович — доцент кафедри онкології, променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини.

Мирослав Іванович народився 8 листопада 1964 року в смт. Микулинці Тербовлянського району. 1987 року закінчив Тернопільський державний медичний інститут та отримав скерування в м. Нікополь Дніпропетровської області, де пройшов інтернатуру з хірургії на базі міської лікарні № 1, а потім працював на посадах хірурга поліклініки, ординатора хірургічного відділення, хірурга з надання екстреної хірургічної допомоги і за сумісництвом лікарем-онкологом.

1992-94 рр. проходив клінічну ординатуру з онкології в Тернопільському державному медичному інституті під керівництвом професора Г.С. Мороза. З вересня 1994 року Мирослав Іванович — асистент кафедри онкології променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини.

1998 року він під науковим керівництвом проф. В.І. Дрижака успішно захистив кандидатську дисертацію зі спеціальності «онкологія» в спеціалізованій раді Інституту експериментальної патології, онкології та радіобіології ім. Р.Є. Кавецького НАМН України. Після захисту дисертації опублікував 32 наукові праці, з них 5 — навчально-методичного спрямування. Доцент М.І. Домбрович є співавтором підручника «Медсестринство в онкології» (2001 р.), посібника «Рак молочної залози» (2005 р.), наукової монографії «Ендотоксикоз у клінічній онкології» (1999 р.), електронного навчального посібника «Рак молочної залози» (2002 р.).

З 2002 року Мирослав Іванович — завуч кафедри. Він сумлінно ставиться до своїх

обов'язків. За час роботи проявив себе як досвідчений педагог, виконує значний обсяг методичної роботи: підготував комплект тестових завдань з онкології, методичні вказівки з онкології для студентів 5 і 6 курсів та інституту медсестринства, читає лекції з онкології для студентів медичного факультету та ННІ медсестринства.

М.І. Домбрович кваліфікований онкохірург, виконує хірургічні втручання у хворих на ракт товстої кишки, пухлини шкіри, опорно-рухової системи та м'яких тканин, володіє ос-

новними операціями невідкладної онкохірургії, освоїв техніку лапароскопічних операцій. Він користується заслуженим авторитетом серед співробітників кафедри та медичного персоналу обласного онкологічного диспансеру.

Мирослав Іванович є справжнім пропагандистом здорового способу життя, прикладом для студентів і молодих лікарів. Займається легкою атлетикою, гірським, водним і велосипедним туризмом. Він один з небагатьох, хто отримав відзнаки Паризького велоклубу за подолання марафонських дистанцій у 200, 400 і 600 км. Мирослав Іванович — багаторазовий чемпіон області й призер чемпіонатів України з легкої атлетики серед ветеранів, переможець обласних спартакіад медичних працівників; член асоціації ветеранів легкої атлетики України та туристичного клубу «Бескиди».

Шановний Мирославе Івановичу! Ювілейного дня здоров'я й щастя зичим не на рік — на все життя бажаємо Вам щиро, щоб радісним і довгим був Ваш вік, з добром, любов'ю, спокоєм і миром!

Коллектив кафедри онкології, променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини

НА ЧАСІ

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ВИШКІЛ ВОЛОНТЕРІВ-МЕДИКІВ

(Закінчення. Поч. на стор. 4)

«Головна ідея полягає в тому, аби лікарі донесли й передали навички надання першої домедичної допомоги. Протокол впроваджує багато чинників і згідно з ним використовують сучасні засоби надання домедичної допомоги на полі бою, які, на жаль, не застосовуються в Україні. Сподіваємося, що ці навчання сприятимуть прогресу української військової медицини. Це водночас знизить рівень санітарних втрат. Окрім того, учасникам продемонстрували сучасні вироби медичного призначення, які використовують у світі в умовах бою. На жаль, більшість з них в Україні не зареєстровані. Щоправда, українські умільці деякі речі починають робити самостійно. Це виходить набагато дешевше. Отже, є чого вчитися й до чого прагнути. Подібні вишколи проводитимуть і надалі. У Тернополі такі навчання відбуваються вперше. Учасники організації «Білі берети» мають вже статус інструкторів і можуть

поширювати власні знання та навички. Тим більше, що більшість з них колишні студенти нашого університету», — поділився Арсен Арсенович.

Він також додав, що до навчань залучили понад 20 студентів-волонтерів ТДМУ, які виконували організаційні функції та ролі імітантів. Водночас вони ще й от-

римали можливість здобути важливі для своєї професії навички.

Під час навчань використовували спецтехніку Тернопільського державного медичного університету, зокрема, автоперев'язувальну машину та санітарний бронетранспортер.

Медики-волонтери за програмою триденного вишколу взяли

участь у тренінгах з основ евакуації, зупинки кровотечі під час поранень, вивчення протоколу АВС, серцево-легеневої реанімації, відновлення прохідності дихальних шляхів, зупинки артеріальної кровотечі за допомогою бинтів і смужок «Целокс», накладання пов'язок, перев'язування, накладання шин, транспортування постраждалих. Також органі-

затори влаштували всім учасникам двогодинний стрес-тест. За сценарієм бойовий загін виконував завдання та потрапив у засідку. Над головами медиків літали кулі, вибухали спецзасоби. В цих умовах треба було працювати злагоджено й фахово.

**Яніна ЧАЙКІВСЬКА,
Павло БАЛЮХ (фото)**

25 РОКІВ ЦЕНТРАЛЬНІЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНІЙ ЛАБОРАТОРІЇ: ДОСЯГНЕННЯ, УСПІХИ ТА ПЛАНИ

Чверть століття діє Центральна науково-дослідна лабораторія Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського. Від першого дня її заснування тут постійно працював колектив з потужним науковим і дослідницьким досвідом, з щирою душею та вмінням допомогти кожному дисертанту. Всі, хто виконував експериментальну частину свого дослідження на базі ЦНДЛ, досі щиро вдячні керівнику й усьому колективу за підтримку, слухні поради та неймовірну здатність створити сприятливу атмосферу.

ЦЕНТР ФОРМУВАННЯ НАУКОВЦІВ

Розпочала свою роботу Центральна науково-дослідна лабораторія у жовтні 1989 року. Першим її завідувачем був професор Михайло Гнатюк. Зараз

Арсен ГУДИМА, професор

ЦНДЛ очолює старший науковий співробітник, доцент Наталія Лісничук. У цьому підрозділі працюють висококваліфіковані фахівці, колектив забезпечує належний ступінь розподілу різноманітних видів діяльності задля гарантування відповідного проведення кожного виду досліджень згідно із засадами GLP. До нього, зокрема, входять старший науковий співробітник, кандидат біологічних наук Ірина Демків, технік III категорії Любов Калінічук, молодший науковий співробітник Ольга Чихира.

Лабораторія розташована у приміщеннях спеціального призначення для проведення задекларованих і підтверджених свідоцтвом про атестацію досліджень. До її структури входять: лабораторія експериментального моделювання, лабораторія імунологічних досліджень, лабораторія біохімічних досліджень, лабораторія гістологічних та електронномікроскопічних досліджень.

Аркадій ШУЛЬГАЙ, в.о. ректора ТДМУ, професор

Упродовж останніх чотирьох років (2010-2014 рр.) на базі ЦНДЛ виконували 18 докторських і 209 кандидатських дисертацій, а також 4 магістерських, 7 науково-дослідних робіт з держбюджетним фінансуванням, 9 госпдоговірних науково-дослідних робіт. Станом на 15 жовтня цього року тут виконують 6 докторських і 34 кандидатських дисертацій.

Наталія ЛІСНИЧУК, завідувач ЦНДЛ, доцент

Нововведення «Застосування комплексу сорбційної та магнітолазерної терапії у відновному лікуванні хворих з проявами реактивного ентериту, поєднаного з патологіями органів панкреатогепатобіліарної зони», розроблене науковим колективом Центральної науково-дослідної лабораторії, ввійшло до Реєстру галузевих нововведень № 32/33 за 2010 р. під № 50/32/10.

У практику діяльності ЦНДЛ впроваджено новий метод комп'ютерного морфометричного аналізу гістологічних препаратів з використанням системи візуального аналізу зображення мікропрепаратів із застосуванням відеокамери Vision Color CCD та програми Inter Video Win DVR UTHSCSA Image Tool.

Результати проведених експериментальних досліджень дозволили розробити нові методи детоксикаційної та відновної терапії печінки із застосуванням сучасних сорбційних середників:

Олександр КОВАЛЬЧУК, перший проректор ТДМУ, професор

вуглецевих ентеросорбентів IV покоління ГСГД та Карболайн, рослинних сорбційних чинників карнітину хлориду та альгігелю.

Окрім того, лабораторія розробила та впровадила в практичну діяльність хірургічних відділень алгоритм вибору строків та обсягу оперативного втручання у хворих на виразкову дуодентальну кровотечу на основі імуноморфологічної оцінки стану факторів захисту периульцерозної ділянки, виразкової деструкції, вірогідності відновлення кровотечі і шкали операційно-анестезіологічного ризику в різних вікових групах за умов супутньої патології. Також запропоновано ендоскопічно-імуноморфологічний моніторинг активності, динаміки та прогносту перебігу дуодентальної виразки, ускладненої кровотечею, який зараз широко використовують на клінічних кафедрах хірургічного профілю.

Упродовж 2010-2014 років виконано 145 074 аналізів.

Колектив лабораторії не зупиняється на досягнутому й пла-

на думку науковців ЦНДЛ, поширеність та зростання онкологічних захворювань обґрунтовує доцільність дослідження структурно-метаболических змін кори головного мозку, нирок і печінки, зумовлених хронічною ендогенною неопластичною інтоксикацією та компонентами цитостатичної терапії, а також розробку патогенетично адекватних методів їх профілактики і лікування. Важливим є і вивчення ролі оксидативного стресу та системи оксиду азоту в патогенезі захворювань внутрішніх органів і пошук ефективних засобів їх фармакокорекції.

ХОРОШІ ПЕРСПЕКТИВИ

Центральна науково-дослідна лабораторія має потужний ресурс і необхідний потенціал для подальшого успішного розвитку. Виконуючий обов'язки ректора Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського, професор Аркадій Шульгай наголосив на тому, що навчальний заклад

Василь МАРЦЕНЮК, проректор ТДМУ, професор

ковці мають можливість працювати в тих експериментальних напрямках і з тими експериментальними тваринами, які використовують в лабораторії. До речі, теперішній керівник Центральної науково-дослідної лабораторії Наталія Лісничук була одним з перших її співробітників, а першим завідувачем був професор Михайло Гнатюк. Завдяки діяльності цього науково-дослідного центру сформувалося багато відомих науковців, зокрема, серед його співробітників були й професор Арсен Гудима та професор Лідія Котляренко», — розповів Аркадій Гаврилович.

З приємністю він пригадав і той час, коли довелося самому ставити експерименти. «Звичайно, дослідницьку частину своєї дисертації також виконував в Центральної науково-дослідній лабораторії, працюючи тоді на кафедрі оперативної хірургії. Хочу зазначити, що у лабораторії завжди працював потужний конгломерат науковців. Тепер мої дисертанти також проводять там свої дослідження й отримують потрібну їм допомогу.

Нині доцільним є виділення лабораторії в окремий структурний підрозділ, щоб вона отримувала фінансування не лише з державного бюджету, а й як підрозділ наукового відділу. Насправді ж Центральна науково-дослідна лабораторія має перспективне майбутнє», — додав виконуючий обов'язки ректора.

Перший проректор ТДМУ, професор Олександр Ковальчук звернув увагу на те, що згідно із Законом України «Про вищу освіту» для кожного вищого на-

вчального закладу пріоритетним напрямком діяльності є розвиток університетської науки. За його словами, у Тернопільському державному медичному університеті імені І.Горбачевського цьому приділяють значну увагу. Відтак важливе місце належить дослідженням у галузі експериментальної медицини. **(Продовження на стор. 7)**

нує найближчим часом працювати над актуальними темами. Зокрема, враховуючи актуальність питання безпечності фармакотерапії, вважає доцільним проводити наукові дослідження з вивчення токсичного впливу лікарських засобів на функцію внутрішніх органів і здійснювати пошук ефективних засобів корекції та запобігання.

сприятиме діяльності цього дослідницького центру.

«З перших днів створення лабораторії й донині вона відповідає тим вимогам, які ставляться перед науково-дослідними лабораторіями щодо оснащення, створення умов для роботи дисертантів і виконання наукових робіт та експериментів. Всі нау-

25 РОКІВ ЦЕНТРАЛЬНІЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНІЙ ЛАБОРАТОРІЇ: ДОСЯГНЕННЯ, УСПІХИ ТА ПЛАНИ

(Закінчення. Поч. на стор. 6)
Для здійснення таких робіт в ТДМУ діє єдиний експериментальний майданчик – Центральна науково-дослідна лабораторія. Тут виконують понад 70 відсотків дисертаційних робіт.

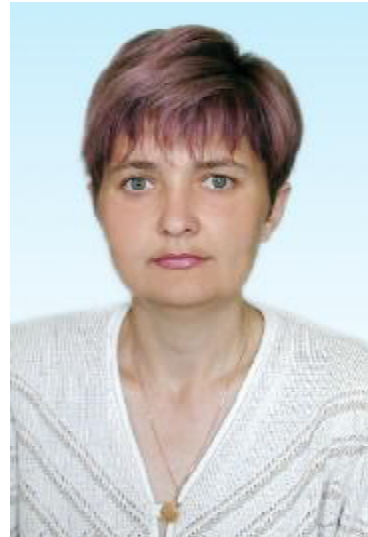
«Зазначу, що лабораторія є науково-дослідним підрозділом інноваційної освітньої установи, в якій розвиток науки став об'єктивною необхідністю, а поєднання освітніх процесів з інноваційною та дослідницькою роботою – нормою діяльності науково-педагогічних працівників, які освоюють нові методи роботи та впроваджують у свою професійну діяльність нові технології. Водночас лабораторія сприяє формуванню наукового мислення і є базою для підготовки висококваліфікованих науково-педагогічних працівників університету – педагогів-дослідників та експериментаторів.

Напрямами наукових досліджень ЦНДЛ є вивчення захворювань патологічних та адаптаційно-компенсаторних процесів у організмі дослідних тварин при

рейшла в нове. Зазначу, що для оновлення доклали надзвичайно великі зусилля, аби кожному дисертанту там було комфортно. В логістику організації роботи ЦНДЛ і надзвичайно привітну атмосферу також вкладені душа керівника та колективу. Часто з приємністю згадую кожен свій експеримент. Тут я завжди отримувала пораду, підтримку, допомогу. Завдяки цьому роботу завершила швидко й ефективно. Два роки тому в цій лабораторії експериментальну частину своєї роботи виконувала моя донька – Ірина. Вона також високо оцінила фаховість колективу.

Велике значення має талант Наталії Лісничук, як керівника та організатора. Вона згуртувала колектив, завжди в пошуку нових тем, у неї багато натхнення. Тож бажаю лабораторії подальшого успішного розвитку, максимального сприяння в усьому і нових здобутків», – побажала Світлана Яворська.

Завідувач кафедри медицини катастроф і військової медицини, професор Арсен Гудима свого

Світлана ПІДРУЧНА, професор

експериментальної роботи. Завдяки їм всі завдання, пов'язані з дослідженнями над лабораторними тваринами, ми успішно вирішили й впродовж року виконували не менше двох комплексних тем. Візит у лабораторію досі є своєрідним паломництвом для багатьох дисертантів.

Працюючи в ЦНДЛ я набрав матеріал для написання докторської дисертації. Приємно і те, що творчий потенціал підтримав ректор ТДМУ, професор Леонід Ковальчук. Завдяки йому робота набула іншого вигляду ззовні та за своїм змістом. Це вилилося в те, що понад 60 % здобувачів наукового ступеня «кандидат медичних наук», які працюють в нашому університеті, виконують власні роботи на базі Центральної науково-дослідної лабораторії.

Нині ЦНДЛ, яку очолює старший науковий співробітник, доцент Наталія Лісничук, є потужним науково-дослідним підрозділом нашого університету. Тут виконують як мінімум дві держбюджетні теми, велику кількість дисертаційних робіт. Кожен дисертант має індивідуальне робоче місце. Лабораторія ставить низку новітніх і нестандартних експериментів. Майбутнє ЦНДЛ має бути успішним, адже постійно поглиблюється характер досліджень і рівень науковості дисертацій», – поділилася враженнями Арсен Гудима.

**НАУКОВЦІ
ЗАВДЯЧУЮТЬ СВОЇМ
УСПІХОМ ЦНДЛ**

Світлана ЯВОРСЬКА, доцент

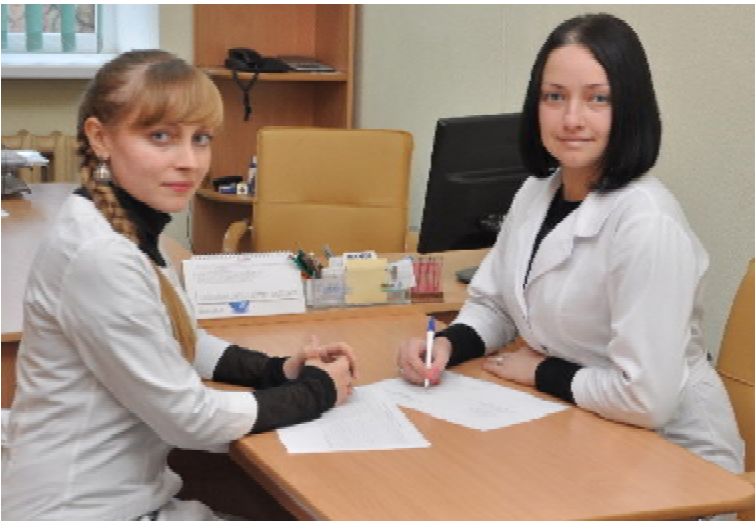
Завідувач кафедри медичної біохімії, професор Світлана Підручна також отримала якнайкращу допомогу та сприяння під час своїх наукових досліджень, виконуючи експериментальну частину в Центральної науково-дослідній лабораторії. «Нині тут можна ставити такі експерименти, про які навіть не могли мріяти ще 10 років тому. В одному з радянських фільмів головному герою, який був працівником наукової лабораторії, всі науковці дякували за «золоті руки». Так ось і я вдячна тим рукам, які так дбайливо допомагали під час досліджень. Хочу сказати, що 90 % успіхів дисертантів залежить

Оксана ШЕВЧУК, асистент

Доцент кафедри фармакології з клінічною фармакологією Ірина Герасимець під час експериментальної частини кандидатської дисертації працювала в Центральної науково-дослідній лабораторії. Вона також задоволена результатом і ставленням. Водночас, на її думку, комфортним є те, що всі методики можна провести в один день, якщо правильно спланувати графік.

«Постійно відчувала підтримку співробітників лабораторії. Вони нам все роз'яснювали, підготовлювали необхідні матеріали та реактиви. Почувалася, наче вдома. Тож бажаю, аби лабораторія процвітала, мала вдяч-

Ірина ГЕРАСИМЕЦЬ, доцент та Аліна ВОЛЬСЬКА, асистент

остеопорозі, патологіях серцево-судинної, дихальної та травної систем, онкологічних захворюваннях, експериментальне обґрунтування нових методів їхньої профілактики та корекції.

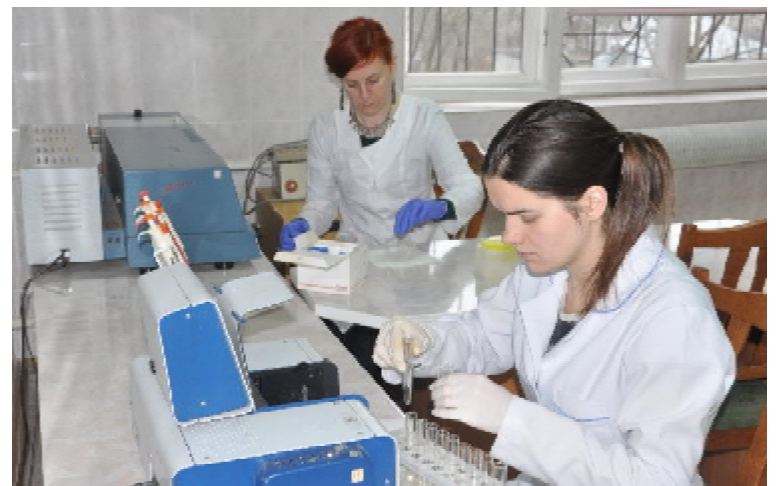
Вірю у те, що завдяки діяльності цього підрозділу наступними роками буде підготовлено не одну плеяду талановитих науковців і дослідників, а лабораторія й надалі розвиватиметься на благо науки», – висловив своє побажання Олександр Леонідович.

**ТУТ ПАНУЄ
ОСОБЛИВИЙ
МІКРОКЛІМАТ**

Доцент кафедри анатомії людини Світлана Яворська від усієї душі вітає колектив Центральної науково-дослідної лабораторії з 25-літтям. Вона зазначила, що впродовж своєї діяльності ЦНДЛ мала значні досягнення, але на цьому не зупиняється й надалі вдосконалює методи роботи, дбає про поповнення новим обладнанням.

«Розпочинала виконання експериментальної частини своєї кандидатської роботи 2004-2005 років ще у старому приміщенні лабораторії. Згодом пе-

часу також був науковим співробітником ЦНДЛ. «Доля звела мене з працівниками Центральної науково-дослідної лабораторії в лютому 1995 року. Там я працював до червня 1998 року. Хочу сказати, що ці роки роботи були найкращими, адже мав можливість працювати творчо й індивідуально. В лабораторії створені всі умови, щоб займатися науковою діяльністю. Колектив цього підрозділу має величезний досвід

від роботи ЦНДЛ. Працівники лабораторії постійно в пошуку нових реактивів і методик», – зазначила Світлана Підручна.

Керівник наукового відділу ТДМУ, асистент кафедри фармакології з клінічною фармакологією Оксана Шевчук наголосила на тому, що важливим є той фактор, що Центральна науково-дослідна лабораторія розташована поруч з віварієм, що значно полегшує процес проведення експерименту. «Все дивувала неабияка терплячість і самовідданість колективу, – продовжує пані Оксана. – Якщо більше тварин виводиться з експерименту, то дисертанту потрібно розпочати роботу раніше. Доводилося приходити на 8 ранку і працювати в лабораторії до пізньої години. Працівники ЦНДЛ завжди були з нами. Чесно кажучи, час спливав непомітно».

них дисертантів, а її працівникам бажаю здоров'я, миру й успіхів», – підсумувала асистент кафедри фармакології з клінічною фармакологією Аліна Вольська.

Чвертьстолітній ювілей Центральної науково-дослідної лабораторії довів, що її колектив уміло виконує усі поставлені завдання, вміє створити належні умови для проведення досліджень, всіляко сприяє науковцям і працює над важливими науково-дослідними роботами. Сподіваємося, що такого завзяття та запалу співробітникам ЦНДЛ вистачить ще на багато десятиків років, а керівництво університету сприятиме розвитку цього підрозділу. Шановні ювіляри, щастя, миру і добробуту вам!

**Яніна ЧАЙКІВСЬКА,
Павло БАЛЮХ (фото)**

УСПІХ В СИСТЕМІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ПОВИНЕН ГРУНТУВАТИСЯ НА ЗАПОБІГАННІ ХВОРОБАМ

Ця думка пройшла червоною ниткою на підсумковому засіданні колегії департаменту охорони здоров'я облдержадміністрації.

Підсумки роботи лікувально-профілактичних закладів з виконання пріоритетних завдань соціально-економічного розвитку за 9 місяців цього року підбила заступник директора департаменту охорони здоров'я обласної державної адміністрації Лідія Чайковська. На її думку, демографічна ситуація у краї залишається складною, хоча помітна тенденція до покращення, про що засвідчують деякі основні показники:

— Починаючи з 2009 року — зазначила Лідія Чайковська, — показник народжуваності має відносно стабільний характер і характеризувався зростанням до 2012 року, а торік відбулося незначне зниження народжуваності, цього року народжуваність дещо збільшилась. Також

й на Тернопільщині збільшилась народжуваність. Так, за 9 місяців цього року народилося 8874 дітей, що на тридцять сім дітей більше, ніж минулоріч. Народжуваність за цей час складає 8,3 на тисячу осіб населення проти 8,2 за аналогічний торішній період.

Проте зросла й смертність. У вічність пішли понад 11350 осіб за 9 місяців 2014 року. Торік за такий же період померло на 472 особи менше. Показник загальної смертності становить 10,6 на тисячу осіб населення (2013 року — 10,1).

У структурі первинної захворюваності перше місце посідають хвороби системи органів дихання, друге — хвороби системи кровообігу, третє — шкіри і підшкірної клітковини. А от у структурі поширеності за класами хвороб серед їх краєв, як і торік, перші чотири місяці займають: хвороби системи кровообігу, хвороби органів дихання, хвороби органів травлення, недуги ендокринної системи.

Показники фінансування галузі

в Тернопільській області засвідчують, що передбачені видатками кошторису на 9 місяців кошти загалом профінансовано на 96,1% порівняно з цим же періодом минулого року — 96,9%, з яких найбільшу питому вагу займають видатки на оплату праці та нарахування на неї — 82,9% (за 9 місяців 2013 року — 81,2%).

Заступник директора, начальник управління надання медичної допомоги населення та організаційно-правового забезпечення департаменту охорони здоров'я Віктор Овчарук під час свого виступу наголосив на подальшій активізації щодо реалізації пілотного проекту із запровадження державного регулювання цін на лікарські засоби для лікування осіб з гіпертонічною хворобою в області.

— Аби підвищити економічну доступність лікарських засобів, насамперед для соціально незахищених хворих на гіпертонічну хворобу, Кабінет Міністрів України 25 квітня 2012 року прийняв постанову № 340 «Про реалізацію пілотного проекту

щодо запровадження державного регулювання цін на лікарські засоби для лікування осіб з гіпертонічною хворобою» — зазначив Віктор Овчарук. — Станом на 2 жовтня в область надійшли 2 279 700 гривень, які, власне, спрямовують на часткове відшкодування вартості лікарських засобів для лікування осіб з гіпертонічною хворобою.

Задля покращення реалізації державного пілотного проекту наказом департаменту охорони здоров'я облдержадміністрації від 28 серпня 2014 року № 375-од затверджено відповідний план заходів. Всі заклади охорони здоров'я краю забезпечено рецептурними бланками (ф. 1) та печатками «вартість підлягає відшкодуванню». Здійснюється постійний моніторинг за випусканням рецептів.

Купувати ліки від гіпертонії за рецептом лікаря — просто, зручно, вигідно, а головне — потрібно! Кінцевою метою пілотного проекту є зниження смертності від серцево-судинних захворювань у працездатному віці (від 20

до 65 років) на 10-20%; зниження кількості інсультів не менше, ніж на 20%, а також створення регіональних центрів з надання допомоги хворим з інсультами та інфарктами міокарда.

Директор департаменту фінансів облдержадміністрації Степан Скибиляк деталізував та обґрунтував рішення щодо планування та використання бюджетних коштів у галузі охорони здоров'я.

Упродовж засідання дискусійно обговорено звіти головних лікарів Зборівської центральної районної лікарні, комунального закладу «Зборівський районний центр ПМСД» про стан організації надання медичної допомоги мешканцям району та головних лікарів Кременецької районної комунальної лікарні й районного комунального закладу «Кременецький центр первинної медико-санітарної допомоги» про стан організації надання медичної допомоги жителям району.

Лариса ЛУКАШУК

Райлікарня

КОЛИ ХВОРИ НАГОДОВАНІ Й У ТЕПЛІ — ВОНИ ШВИДШЕ ОДУЖУЮТЬ

Омелян Гулько головним лікарем Лановецької ЦРЛ працює вже майже 20 років. Є і досвід, і авторитет. За час його керівництва в лікарні чимало зроблено для поліпшення медичного обслуговування і забезпечення комфортних умов лікування пацієнтів. Вперше, що зауважила, переступивши поріг закладу, — тут тепло. Лікарню забезпечує теплом власна котельня, що працює на твердому паливі.

— Реконструкцію її почали три роки тому, бо вже тоді було зрозуміло, що від блакитного палива доведеться відмовлятися й шукати альтернативу. Спершу встановили один котел на твердому паливі, але, як з'ясувалося, одного котла замало, щоб обігріти всі корпуси. Наприкінці грудня знову на газ перейшли. Наступного року ще один котел поставили й укомплектували їх вентиляторами для піддуву повітря. Бо раніше привезену з лісу деревину різали та одразу використовували. Але дрова були вогкими і горіли погано. Нині працюють два котли й лікарня з теплом. Паливом забезпечені. Привезених 550 кубометрів дров вистачить на весь опалювальний сезон, — розповідає Омелян Миколайович.

У найстарішому корпусі систему опалення капітально відремонтували. Аварійні труби в мережі замінили, менш зношені почистили від іржі та накипу так, що навіть зсередини вони заблестіли, мов новенькі.

— Капітально відремонтували також гінекологічне, дитяче й пологове відділення. Створили палату для сімей, які надають перевагу партнерським пологам. А ще за два роки замінили 128 старих дерев'яних вікон на нові, металопластикові. І 37 дверей. До речі, не за бюджетні, а за благодійні кошти, — розповідає Омелян Миколайович.

За хронічного недофінансування медичної галузі вирішувати господарські проблеми не просто. А ще є суто медичні, що теж лежать на плечах головного лікаря. І всі вони — пріоритетні.

— Нестача коштів — проблема всіх медичних закладів, — каже Омелян Миколайович. — Але найбільше потерпають лікарні в районах з невеликою кількістю жителів. Адже бюджетне фінансування медичної галузі відбувається з розрахунку на одного жителя. Чим більше населення в районі — тим більше грошей виділяють. На Кремен-

Омелян ГУЛЬКО

чечині, приміром, проживає майже 65 тисяч осіб, понад 45 тисяч на Тербовлянщині, приблизно стільки ж у Чортківському, Бучацькому районах. Лановецьчина має близько 30 тисяч мешканців. І з кожним роком населення, на жаль, зменшується, бо смертність перевищує народжуваність. Молоді люди виїжджають у пошуках роботи, кращого місця для проживання. Коли 1977 року після закінчення Тернопільського медуніверситету (тоді ще інституту) я отримав скерування на роботу в Лановецьку лікарню, в районі було 45 тисяч жителів. Нині — 30 тисяч. 365 лікарняних ліжок скоротили до 160. Зараз 94

відсотки виділених коштів лікарняного бюджету йде на зарплату медичному персоналу та заробітну платню й енергоносії. Залишається 6 відсотків. Як їх розподілити, щоб вистачило і на медичні, і на господарські потреби? Скорочувати медперсонал далі вже нікуди, бо тоді заклад перестане функціонувати як центральна районна лікарня.

На щастя, лікарня працює. За медичною допомогою сюди звертаються і ланівчани, і сільські мешканці. В хірургічному відділенні операції — щодня. Відповідно до специфіки недуги пацієнти лікуються в терапевтичному, травматологічному, гінекологічному та інших відділеннях. Плюс поліклініка на 300 відвідувань за зміну з дитячою консультацією і стоматологією.

Щоб поліпшити харчування хворих, головний лікар звернувся до місцевих сільгоспвиробників. Є серед них люди, які розуміють, що лікувальний заклад не можна залишати без їжі для хворих.

Маємо в районі 7-8 агрофірм, які ще тримаються «на плаву». Їх керівників знаю давно і в допомозі лікарні вони не відмовили. Завезли дві тонни капусти на засолку, стільки ж — столових буряків, тонну моркви. А ще — 30 тонн зерна. М'ясо для лікарняної кухні — з власного підсобного господарства, де утримується майже 40 порослят. Щодо

місяця 140-150 кг м'яса надходить на склад. Тож у лікарняному меню бувають і фрикадельки, і пельмені, і вареники з м'ясом. Адже хворим потрібне повноцінне харчування.

— З якими недугами звертаються люди найчастіше?

— Серцево-судинні захворювання, органів дихання, травлення, різні травми.

— А районна медицина хворіє... на хронічне безгрошів'я. Недостатність змушує шукати оптимальні варіанти. В селі Білозірці, приміром, на місці дільничної лікарні відкрили амбулаторію загальної практики-сімейної медицини з денним стаціонаром на 5 ліжок.

— Перш, аніж заклад «перекваліфікували», я багато разів їздив в Білозірку, дивився, скільки там пацієнтів. Ліжка пустували. Тоді навіть утримувати дільничну лікарню на 50 ліжок-місць? Якщо люди можуть лікуватися амбулаторно — хай лікуються. Якщо вдень лікуються, а ввечері йдуть додому, то це вже називається денним стаціонаром. Цілодобово під наглядом медиків пацієнти перебувають в центральній районній лікарні, яка краще укомплектована.

Медицина — це та сфера, від якої залежить і якість, і тривалість життя людини. Тому так важливо, щоб працювала вона, як годинник. Омелян Гулько, лікарський стаж якого 37 років, в цьому переконаний. І все робить для того, щоб навіть в умовах недостатнього фінансування забезпечити пацієнтам належний догляд і лікування.

Оксана БУСЬКА

І ЗНОВУ ХОЛОДИ, І ЗНОВУ ГРИП

(Закінчення. Поч. у № 21)

Треба ще враховувати, що збудники ГРВІ досить стійкі в зовнішньому середовищі. Так, життєздатність вірусів грипу поза організмом може зберігатися до трьох тижнів, а відповідно й зараження може відбуватися протягом значного часу після контакту хворої людини з предметами домашнього вжитку, дитячими іграшками, посудом, ручками дверей громадських закладів та ін.

Але щоб вірусу вдалося успішно проникнути в організм, важливим є ще один чинник — це кількість вірусних частинок, що потрапляють до нього. При їх малій концентрації захисні бар'єри організму не будуть подолані й захворювання не виникне. Висока ж концентрація вірусів може зберігатися в закритих і не достатньо провітрюваних приміщеннях та ще й з особливо великим скупченням людей, наприклад, у кіноконцертних залах, виставках, школах, дитячих садках, офісах, громадському транспорті, крамницях тощо. А на свіжому повітрі достатня для зараження кількість мікробних часток практично не спостерігається. Тому, всупереч поширеній думці, навіть під час сезонних спалахів ГРВІ гуляти на відкритому повітрі не тільки безпечно, а й необхідно. Тому корисніше та значно безпечніше у такі періоди замість їзди на транспорті до місця роботи, навчання чи до місця прогулянки пройти пішки.

Зазвичай захворювання на грип характеризується гострим початком. Інкубаційний період може тривати від декількох годин до 2-3 днів, зрідка — до 5 днів. Потім починається період гострих клінічних проявів з дуже вираженою інтоксикацією. Грипозні хворі, як правило, можуть назвати навіть годину початку захворювання, бо на відміну від застуди симптоми грипу, як правило, з'являються раптово, для нього характерні різке підвищення температури до 38-39 °С і вище, почервоніння шкіри та почервоніння і запалення очей, головний біль, ломота у м'язах, суглобах, попереку, крижах, стан загальної слабкості та розбитості. А вже на другий-третій день у людини проявляються біль в горлі, закладеність носа, сухий кашель. Тяжкість хвороби залежить від загального стану здоров'я, віку та від того, чи контактував хворий з цим типом вірусу раніше. Залежно від цього у недужого може розвинути одна з чотирьох форм грипу — легка, середньої важкості, важка та гіпертоксична, що супроводжується лихоманкою (підвищенням температури тіла), головним болем, втомою, болем у тілі.

Необхідно звернути увагу на те, що існують деякі особливості клінічного перебігу грипу в різних вікових групах. Так, у дітей молодшого віку передусім можуть проявитися симптоми ней-

ротоксикозу (блювання, судоми) навіть на тлі субфебрильної температури тіла. В осіб похилого віку на тлі ГРВІ загострюються серцево-судинні захворювання, активуються хронічні вогнища інфекції, що суттєво впливає на клінічні прояви грипу.

Зважаючи на те, які грізні ускладнення може викликати це захворювання, до грипу треба ставитися надзвичайно серйозно і ні за жодних умов не легковажити не лише здоров'ям, а часто і самим життям.

Як можна підвищити шанси залишитися здоровим у період епідемій грипу або перенести їх з найменшими втратами? Профілактика грипу може бути спе-

цифічною — скерованою на сам вірус та його певні штами, які циркулюватимуть за прогнозами Всесвітньої організації охорони здоров'я на певній території (за допомогою щеплень), та неспецифічною — здійснення заходів зміцнення опірності організму. Специфічною є щеплення від грипу, проте необхідно пам'ятати, що його проводять лише здоровій людині. Не варто щепитися і в тому випадку, коли у вашому найближчому оточенні вже є хвора особа з ГРВІ або грипом. Вакцини стимулюють вироблення антитіл до зараження вірусом. Вакцинація не забезпечує 100% захист від грипу, але допомагає запобігти розвитку ускладнень. Вживання протівірусних препаратів пригнічує розмноження вірусу. Прийом загальноозміцнюючих і тонізуючо-імунomodуючих препаратів та препаратів цілеспрямованої імуностимулюючої дії короткочасно підсилює неспецифічний імунітет і сприяє виробленню інтерферонів. Хоча треба врахувати, що більшість імуностимулюючих та протівірусних препаратів наразі маловивчені, ефективність їх не доведена, а віддалені наслідки прийому невідомі.

Крім вакцинації, яка зараз є досить дієвим засобом профілактики грипу, медики також рекомендують дотримуватися деяких правил, які допоможуть запобігти хвороби.

Загальні профілактичні заходи мають бути спрямовані насамперед на підвищення резистентності організму до дії збудників грипу, а також інших ГРВІ. Ефективними, особливо в період підвищення захворюваності, є такі методи профілактики:

- повноцінне харчування, у тому числі з вітамінами у природному вигляді, урізноманітнення меню продуктами з вітаміном С (настій шипшини, цитрусові, ківі, журавлина, капуста та інші);

- загартовування, доведено, що систематичне загартовування знижує ймовірність застудних захворювань в чотири рази й навіть виключає їх виникнення. Треба щодня ранком і увечері полоскати горло холодною водою (для нетренованих починаючи з води кімнатної температури з поступовим її зниженням), а також ввечері мити ступні та голіжки ніг холодною водою й розтирати рушником до почер-

воніння шкіри або появи відчуття тепла у них;

- часте провітрювання приміщень, яке потрібно здійснювати не менше чотирьох разів на день протягом 15-20 хвилин, а в період активізації ГРВІ краще робити це ще частіше. Якщо дозволяє конструкція вікон, то можна весь день тримати їх у режимі зимового провітрювання. Оптимально, щоб температура в приміщенні була в межах 20-22 °С;

- використовувати засоби для профілактики грипу та ГРВІ, загальноозміцнюючі та тонізуючо-імунomodуючі препарати краще після консультування з лікарем.

Високоєфективними є рекомендації загального санітарно-гігієнічного спрямування такі, як:

- якомога частіше миття рук з милом, особливо після відвідування хворих та громадського транспорту і приміщень, перед кожним споживанням їжі, та уникати дотиків рук до власного обличчя, це суттєво допомо-

же знизити ризик зараження ГРВІ;

- носіння марлевих пов'язок, що щільно закривають ніс і рот, під час епідемії грипу, які треба змінювати кожні 3 години;

- прикривання носа та рота хустинкою, особливо при кашлі та чханні, краще користуватися одноразовими паперовими серветками, а не текстильними, щоб викидати їх відразу після використання, а не носити із собою;

- засосовування оксолінової мазі, якою треба змазувати слизову оболонку носа щоденно перед виходом з дому і через 2,5-3 години протягом перебування у місцях вірогідного зараження грипом;

- після повернення додому промивання порожнин носа сольовими розчинами або засобами на основі морської води.

Не завжди просто взяти відгул через хворобу чи пропустити заняття, але у випадку застуди або грипу це необхідно. Якщо працюватимете чи навчатиметеся, незважаючи на інфекційне захворювання, це потягне важчий та триваліший перебіг недуги. Також ви наражаєте на небезпеку зараження вірусною інфекцією своїх колег, серед яких можуть бути вагітні жінки й літні люди. Тому всім хворим на ГРВІ, незалежно від важкості хвороби, треба залишитися вдома на 5-7 днів і видужати, це краще для них та колег. До того ж необхідно дотриматися суворого ліжкового режиму до нормалізації температури тіла та навіть під час гострого періоду відмовитися від читання, перегляду телевізора, роботи за комп'ютером, щоб не перевантажувати ослаблений хворобою організм.

Найбільш активне поширення вірусу відбувається протягом 48 годин після початку хвороби. Якщо в цей проміжок часу здійснити всі лікувально-профілактичні заходи, то можна буде запобігти подальшому розвитку інфекції або принаймні знизити її тяжкість. А «героїчне» перенесення її хворою людиною «на ногах», навпаки, продовжить термін видужування та різко збільшить вірогідність виникнення грізних ускладнень і зараження оточуючих. Здоров'ю са-

мого хворого шкодить крім іншого й перевищення максимальних добових доз жарознижуючих — можуть бути побічні ефекти. Люди ж, хворіючи «на ногах», як правило, зловживають такими препаратами. Важливою умовою швидкого одужання є правильний догляд — зниження навантаження, якомога більше пиття рідини (до 3 літрів за добу), якщо немає захворювань, коли це протипоказано. Пити можна все, що подобається: чай, компот, мінеральну воду, соки, морси, за останніми даними і киселі, які захищають слизову шлунка від подразнюючої дії лікарських засобів. Не можна вживати алкоголь, це підсилює токсичну дію збудників грипу на організм і, зокрема, на печінку. Намагатися більше їсти, незважаючи на відсутність апетиту, немає сенсу. Це може лише посилити інтоксикацію. За можливості, доцільно день-два поголодувати. З полегшення хвороби апетит відновиться самостійно й організм надолужить енергетичні втрати.

Якщо хтось з членів вашої сім'ї захворів, то він не повинен користуватися загальними предметами гігієни, наприклад, не використовувати загальний рушник для рук і загальний посуд. Краще йому виділити їх окремо або тимчасово замінити ці предмети на одноразові.

Не можна займатися самолікуванням, це небезпечно! Лікування ГРВІ та грипу є складною проблемою, тому його має призначати лікар. Не мають права давати поради чим лікуватися й фармацевти. Хворому треба описувати свої симптоми не перед віконцем в аптеці, а у лікаря, який і повинен дати рекомендації. Існує безліч різних лікарських препаратів, які допоможуть полегшити перебіг застуди та грипу. По суті, всі з них можна придбати без рецепту, але все-таки краще проконсультуватися з лікарем. Універсальної, яка б годилася всім, схеми лікування ГРВІ немає, а пристрасть хворих з будь-якого приводу ковтати антибіотики є не лише дуже шкідливою, а й небезпечною для організму. Призначати їх чи ні — має вирішити лікар. При лікуванні ГРВІ та грипу антибіотики протипоказані, тому що на віруси вони не діють. В антибіотиках є сенс лише тоді, коли вірусна інфекція ускладнюється бактеріальною. Тобто, точно не в перший день хвороби. Але неправильно є і думка, що грип можна взагалі не лікувати.

При своєчасному та правильному лікуванні хвороба закінчується повним одужанням. Бажаємо вам не хворіти, а для цього дотримуйтеся засобів профілактики цього захворювання.

**Костянтин ПАШКО,
Ольга СОПЕЛЬ,
доценти кафедри загальної
гігієни та екології**

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПАТОЛОГІЇ ЗА УМОВ ДІЇ НАДЗВИЧАЙНИХ ФАКТОРІВ НА ОРГАНІЗМ

На базі нашого університету відбулася VII науково-практична конференція «Актуальні питання патології за умов дії надзвичайних факторів на організм». Вітальне слово виступив проректор з наукової роботи, інноваційних та комп'ютерних технологій, професор Василь Марценюк, директор ННІ моделювання та аналізу патологічних процесів, доцент Валерій Дідух. На захід заявили 95 наукових праць з різних навчальних і наукових закладів України.

Конференція визначила чотири основні напрямки роботи, які стосувалися, зокрема, механізмів регуляції серцево-судинної системи в патології, метаболічних порушень за надзвичайних впливів на організм, нейроендокринної та імунної регуляції за

(Зліва направо): Ганна САТУРСЬКА, доцент, Юрій БОНДАРЕНКО, професор, Валерій ДІДУХ, доцент, Ольга ДЕНЕФІЛЬ, професор

трого коронарного синдрому в кардіоміоцитах змінюється регуляція експресії генів, алельний поліморфізм певних генів, які визначають наслідок цієї патології – чи в загинелі кардіоміоцитів буде домінувати генетично запрограмований процес, чи буде переважати некротична загибель клітин. Від цього буде залежати подальша спроможність міокарда виконувати роботу. З'ясувалося, що в міокарді закладені потужні механізми, які здатні ефективно протидіяти факторам його пошкодження, і це складає нині великий інтерес у дослідників.

Залишається актуальною проблема зростання захворюваності на серцево-судинну патологію в осіб молодого віку, що часто призводить до обмеження та втрати працездатності, ранньої інвалідизації, погіршення якості життя у таких пацієнтів. Це передусім стосується таких захворювань, як кардіоміопатії, у тому числі дилатаційної, алкогольної, ендокринної, кардіоміопатії, викликаних постійним і тривалим впливом важких металів, ксенобіотиків. Особливу увагу звернули на розкриття нових ланок патогенезу цих захворювань, що дозволяє скласти цілісну уяву про механізми їх формування та відкриває нові шляхи для дослідження дієвих способів їх фармакологічної корекції.

Водночас старіння за характером формування адаптаційно-компенсаторних реакцій серця зберігає гендерну відмінність. Це пояснює, що процес старіння не є лише наслідком згасання активності гонад, зокрема, у жінок, а має набагато складнішу природу та потребує подальшого глибокого наукового вивчення. Як було показано доповідями, негативні для організму зміни в міокарді можуть бути усунені з допомогою певних фармакологічних засобів, що вселяє надію на можливість регуляції в необхідному напрямку. Зокрема, було пе-

реконливо продемонстровано, що адаптаційні можливості міокарда до факторів зовнішнього середовища залежать від потужності системи антиоксидантного захисту, системи нітроген-оксиду, маси тіла та статі. Надмірна маса тіла, особливо в молодих людей, призводить до формування нестійкої адаптації організму до різних чинників. У багатьох країнах світу ця проблема загострюється. Як недостатня, так і надмірна маса тіла є фактором ризику багатьох захворювань. Значну увагу надали вивченню впливу психоемоційних факторів та медитації на інтегральні показники кардіогемодинаміки в осіб з різними рівнями нейротичності, депресивності, стійкості до стресу, тривожності. З цього питання глибокі та всебічні експериментальні дані представили щодо стресорної перебудови організму та впливу на неї адаптогенів. Це й зрозуміло, бо сучасна людина постійно перебуває у стресових умовах (великий обсяг інформації, дефіцит часу, гіподинамія, тривала робота за комп'ютером, пасивний відпочинок тощо, зростаючий обсяг завдань для розв'язання, значна поліморбідність тощо). Це часто призводить до хронічної перетоми, виснаження організму, зниження імунологічної реактивності, опірності його до будь-яких чинників, а в кінцевому підсумку може викликати порушення вищої нервової діяльності

(неврози, неврастенію, підвищення тривожності, депресивності тощо). З віком стресорні механізми адаптації можуть стати ланками патогенезу ураження серця, шлунка, імунної системи. Тому в світі нині зростає кількість хворих на так звані хвороби адаптації. Значно впливають на розвиток захворювань негативні психоемоційні стреси.

Надія МАЦКО, асистент

В такому разі організм людини стає уразливим до будь-яких інших чинників. Було встановлено, що за умов дії на організм екстремальних факторів в міокарді та інших органах накопичуються активні форми кисню у вигляді оксиду азоту, супероксидного аніону, які згубно діють на мембрани клітин, призводять до енергетичної недостатності та до їх загибелі.

Низку досліджень присвятили пошуку фармакологічних засобів, які здатні запобігти виникненню кардіоваскулярних ризиків і порушень серцево-судинної системи. Представили також цікаві та перспективні результати досліджень, що стосуються толеративної терапії шляхом ентерального використання субстрату кріоксенодерми як засобу імунної гіпосенсибілізації в лікуванні алергічних дерматитів. Йшлося також про профілактику гострого ураження легенів при множинній скелетній травмі з допомогою природних засобів, які володіють вираженою імунomodуючою та антигіпок-

сичною дією, поновлюючи функціональну активність клітин ендотелію та покращуючи мікроциркуляцію.

Роль у цьому імунних та цитокінових порушень, некротичних та апоптичних процесів доводить системність розвитку руйнівних процесів в організмі. Чинне місце зайняли питання поліорганної недостатності як наслідок політравми. Цю тематику широко досліджують науковці нашого університету.

Учасниками конференції дійшли висновку:

– Вважати перспективним напрямком наукових досліджень подальше поглиблене вивчення дії екстремальних факторів на організм, зокрема, гострої крововтрати, комбінованої механічної та термічної травми, на основні порушення функціональних систем організму з експериментальним обґрунтуванням розробки нових способів їх патогенетичної терапії.

– Розглядати як важливий напрямком теоретичної та практичної медицини всебічне дослідження механізмів пошкодження серцево-судинної системи в розвитку патологічних процесів і впровадження засобів їх корекції у практику.

– Продовжити дослідження механізмів розвитку запального процесу різної локалізації, ролі клітинних і гуморальних реакцій, імунного і цитокінового дисбалансу, оксидативного стресу у патогенезі запалення, здійснювати експериментальну апробацію засобів його медикаментозної корекції.

– Надавати належну увагу вивченню негативного впливу різноманітних ксенобіотиків на серцево-судинну, дихальну, травну та інші системи організму.

– Рекомендувати подальше дослідження ролі газотрансмітерів в патогенезі реперфузійного синдрому, ураження слизової шлунково-кишкового тракту, розвитку ендотеліальної дисфункції при значних фізичних навантаженнях та інших патологічних процесах.

– Продовжити дослідження негативних факторів стресу, а також стреслімітуючої, адаптивної дії лікувальних засобів на організм.

– Розширювати та зміцнювати зв'язки між навчальними та науково-дослідними закладами України задля спільного планування комплексних наукових тем і раціонального використання нової діагностичної та лікувальної апаратури, лабораторних приладів, дефіцитних реактивів, впровадження нових методів дослідження.

Юрій БОНДАРЕНКО,
професор,
Наталія ПОТІХА,
доцент,
Володимир ПЕЛИХ,
асистент

Марія МАРУЩАК, доцент

умов дії патогенних чинників, патофізіології екстремальних станів і стресу. Найбільш актуальні питання були розглянуті на чотирьох секційних засіданнях. Доповіді виступаючих викликали жвавий інтерес та дискусію. Науковці брали участь в обговореннях не лише під час пленарного засідання, але й під час перерви.

Патологія серцево-судинної системи і зараз залишається одним з найактуальніших питань сучасної теоретичної та практичної медицини. За рівнем смертності людей працездатного віку ця група захворювань домінує у світі, а в Україні перевищує у два з половиною рази показники європейських країн. Дві третини всіх померлих гине від хвороб серця. Особливо високою є смертність серед осіб, обтяжених певними факторами ризику. Складні патологічні процеси, що лежать в основі найбільш розповсюджених захворювань, приховані в структурах недосяжних простому спостереженню, тому глибина наукових досліджень нині сягає молекулярного та молекулярно-генетичного рівнів. Як показали науковці, за умов гос-

Світлана ДЗИГА, доцент (на передньому плані)

ВШАНУВАННЯ

НАШ ВІЗ ДОЛУЧИВСЯ ДО ВСТАНОВЛЕННЯ МЕМОРІАЛЬНОЇ ДОШКИ ТОВАРИСТВУ «ГРОМАДА»

Два роки минуло відтоді, як ініціатори пошанування пам'яті діяльності таємного товариства української учнівської молоді «Громада» — голова Тернопільського осередку Наукового товариства імені Т.Шевченка, заслужений діяч науки і техніки України, член-кореспондент НАМН України, академік АН вищої освіти України, професор ТДМУ Михайло Андрейчин і доцент ТНЕУ Ольга Збожна — розпочали збір коштів для виготовлення та встановлення пам'ятного знака. Отже, 4 листопада цього року меморіальна дошка, присвячена громадівцям, була офіційно відкрита на вулиці Листопада, 2. Саме у цьому будинку 150 років тому члени Товариства підпільно збиралися для навчання та спілкування.

Молоді люди, а саме вихованці ліцеїв, взяли на себе відповідальність за збереження українських традицій, історії та пошанування українських письменників. Цією організацією 1863 року керував Іван Пулюй. Одним з активних учасників «Громади»

Михайло АНДРЕЙЧИН, член-кореспондент НАМН України, професор ТДМУ, (у центрі) на відкритті меморіальної дошки товариству «Громада»

був Іван Горбачевський, який згодом став відомим вченим у галузі медицини та ім'я якого носить Тернопільський державний медичний університет. Головними засадами для членів товариства було: жити в чистоті моральній, пильно вчитися в школі, ознайомитися з історією свого народу, ставати в обороні рідного слова проти ворожих закидів москвофілів і поляків, всюди розмовляти рідною мовою, допомагати бідним учням, підтримувати видання друкованого органу «Мета».

До речі, громадівці за власний кошт облаштували свою бібліотеку. Бібліотекарем був старший гімназист, який видавав книги лише у суботу. Одягалися учасники таємного товариства в козацький стрій. Такої форми одягу дотримувалися громадівці в усіх містах України. Наприклад,

один з відомих тогочасних публіцистів і громадських діячів Євген Олесницький згадував, що до нього приходили брати Горбачевські в козацькому одязі.

Під час урочистого відкриття Михайло Андрейчин наголосив на тому, що Тернопіль — перше місто, в якому «відкрито меморіальну дошку учнівській «Громаді». Це пошанування тих організацій, які діяли в багатьох містах на Сході і Заході України та навіть в інших країнах Європи».

Голова Тернопільської обласної державної адміністрації Олег Сиротюк вручив грамоти з нагоди відкриття пам'ятної дошки Михайло Андрейчину, Ользі Збожній, а також авторам пам'ятного знаку — скульптуру Дмитру Пилип'яку та архітекторові Данилу Чепілю.

Зазначимо, що одним із жертводавців, які виділили кошти для виготовлення й встановлення меморіальної дошки, є Тернопільський державний медичний університет імені І.Горбачевського.

Прес-служба ТДМУ

ТЕМА

ПРОФЕСІЙНЕ ВИГОРАННЯ

Професійне вигорання — це комплекс негативних переживань, пов'язаних з роботою і всією організацією праці в колективі. Це один з видів професійної деформації особистості. Найчастіше проявляється в осіб, які вимушені в час виконання своїх обов'язків багато спілкуватися з людьми (лікарі, викладачі, бухгалтери та інші). Першими проявами професійного вигорання є: 1) відчуття байдужості, емоційного виснаження (людина не може віддаватися роботі так, як це було колись); 2) розвиток негативного ставлення до своїх колег, оточення; 3) дратівливість, тривожність; 4) відчуття власної професійної некомпетентності.

Кажучи про синдром професійного вигорання, деколи вживають словосполучення «емоційне вигорання» чи «синдром хронічної» втомленості. Професійне вигорання розвивається, як пра-

вило, в умовах хронічного психологічного стресу, при виконанні значних професійних завдань у дефіциті часу без належного відпочинку, і все це призводить до виснаження емоційних та особистісних ресурсів працівника. Професійне вигорання виникає внаслідок внутрішнього нагромадження негативних емоцій, коли в людини немає можливості їх «вилити» і таким чином «звільнитися» від них.

Основними психофізіологічними симптомами професійного вигорання є: відчуття постійної, хронічної втоми не лише ввечерами, але й вранці після сну; емоційне та фізичне виснаження; зростання чутливості до змін погоди; безпричинні головні болі; повне або часткове безсоння (швидке засипання і відсутність сну починаючи з 4-5 години ранку або нездатність заснути ввечері до 2-3 години ночі і «важке» пробудження вранці,

коли треба вставати на роботу); сонливість впродовж дня.

Крім психофізіологічних симптомів, професійне вигорання характеризується й деякими поведінковими особливостями. Людина змінює свій робочий режим дня (раніше приходив на роботу, пізніше її покидає, часто бере роботу додому), невиконання важливих, пріоритет-

них завдань і «застрягання» на дрібницях, деталях і трата на це значної частини робочого часу, дистанціювання від всіх співробітників, підвищення неадекватної критичності.

Тривале перебування в стані професійного вигорання завершується розвитком захворювань серцево-судинної системи і навіть онкологічних. Багаторічні спостереження, які провели співробітники інституту медико-біологічних проблем нашого університету, показали, що в стані професійного перенавантаження перебувають понад 80 відсотків співробітників і студентів. Тому актуальним є питання профілактики професійного вигорання на фізіологічних основах та науковій організації праці. Для цього наперед, перефразовуючи відомий вислів, треба дотримуватися принципу: «Робити, щоб жити, а не жити, щоб лише робити». Життя людини — багатогранне, й чим більше цих гра-

ней пізнаємо, тим щасливішими та духовно багатшими стаємо.

Професійна діяльність повинна бути спрямована на планомірне, без метушні, розв'язання важливих завдань, а не в хронічному дефіциті часу для виконання великої кількості всякого дріб'язку. Не повинно бути суперечностей у стратегічному та тактичному керівництві, надмірної вимогливості до працівників за відсутності об'єктивних критеріїв оцінки результатів праці. Повинна також бути розроблена ефективна система мотивування і стимулювання працівників, на основі відповідності між обсягом, якістю виконаної роботи і її винагородою.

Дотримання таких заходів в організації професійної діяльності дозволить зберегти здоров'я працівників, підвищити продуктивність праці, покращити їхнє матеріальне становище, а в кінцевому підсумку — зробити життя гарнішим і щасливішим.

Степан ВАДЗЮК,
завідувач кафедри
нормальної фізіології,
професор

КОХАННЯ Й ЗДОРОВ'Я

Секс — природний, фізіологічний процес, створений природою для продовження людського роду. При цьому процесі його учасники також отримують чимале задоволення. Секс пов'язаний з віком людини і станом її здоров'я. Ним займаються здебільшого в молодому та середньому віці. Це сприяє збереженню здоров'я й довголіття. Наведу основні чинники впливу сексу на стан здоров'я.

Під час статевого акту всі системи й органи працюють, як при фізичних вправах: прискорюється частота дихання, серцевих скорочень, змінюється величина артеріального тиску, швидше згоряють калорії, що запобігає

розвитку ожиріння. Якщо сексом займатися тричі на тиждень, а це фізіологічна норма, то при цьому згорає 7700 калорій, а це досить велика втрата. Якщо у чоловіка чи жінки був підвищений артеріальний тиск, то після цієї приємної процедури він знижується. По суті, статевий акт — профілактичний захід на ранніх стадіях артеріальної гіпертензії I ступеня.

Під час сексу виділяються два важливих гормони: дофамін та окситоцин. Дофамін знімає стрес і він належить до гормону щастя. Така ж дія окситоцину, який відповідає за збудження кохання. Якщо в сім'ї і виникає ризик розпаду, то слід частіше займатися

сексом. Окситоцин зближує партнерів. Під час статевого акту сімейні пари стають більш близькими.

Секс позитивно впливає як на діяльність серцево-судинної системи, так і на психічний стан. До того ж знижується ризик виникнення інсультів, стенокардії, аритмії. Особи, які систематично займаються сексом, отримуючи при цьому задоволення, на 45 % рідше хворіють на захворювання серця. Як показали наукові дослідження, це насамперед стосується чоловіків, досліді із жінками тривають. Вважають, що молодим доцільно кохатися в середньому тричі на тиждень. Такі особи виглядають на 10 років молодшими.

Крім серцево-судинної системи та психічного стану, секс також впливає на інші системи і стан здоров'я. Підвищення рівня імуноглобулінів в крові підсилює можливості організму в боротьбі з вірусною інфекцією. Статеві акти сприяють нормалізації менструального циклу у жінок і регуляції продукції статевих гормонів.

Як показали дослідження австралійських вчених, регулярні заняття сексом у чоловіків суттєво знижує ризик захворіти на рак передміхурової залози. Це також впливає на активність сперматозоїдів, сперма стає більш здоровою. Слід також враховувати, що у 50 % чоловіків після 40 років виникають різні розлади еректильної функції. В цьому випадку кращі ліки у запобіганні імпотенції — регулярні заняття сексом. При правильному статевому

житті чоловіки частіше доживають до глибокої старості. Ще одна короточасна приємність: після сексуальної розрядки й отримання задоволення більшість людей швидко засинають. Секс — добрий засіб для осіб, які страждають безсонням.

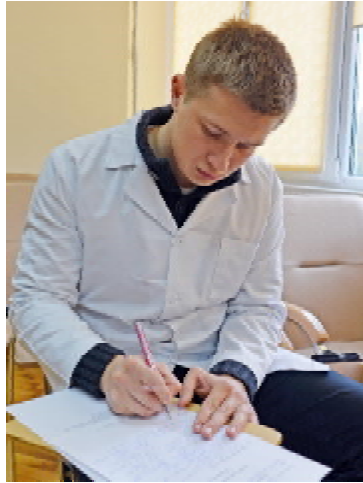
Шкоду здоров'ю приносять статеві акти в нефізіологічних умовах і при порушенні психічного стану. Це стосується згвалтування, одностатевих актів, під час алкогольного сп'яніння або наркоманії, сексоманії. При сексоманії один або двоє займаються сексом у сні. Вони й гадки не мають, що це було, про що свідчать судові процеси. На щастя, це досить рідкісне явище лунатизму та глибоких розладів сну.

Борис РУДИК,
професор ТДМУ

ВІСТІ

ЗДОБУВ ПЕРЕМОГУ НА ВСЕУКРАЇНСЬКІЙ ОЛІМПІАДІ З ХІРУРГІЇ

Нещодавно студент шосто-го курсу медичного факультету Костянтин Козаков повернувся з Всеукраїнської олімпіади з хірургії, яка відбулася наприкінці жовтня в Запоріжжі. Представник ТДМУ здобув третє місце серед сімнадцяти конкурсантів з різних вищих медичних навчальних закладів України.

Костянтин КОЗАКОВ готує одне із завдань олімпіади го конкурсанта. Ми отримали від нього й цінні поради», – розповів Костянтин.

«Ці змагання відбувалися в два етапи. Під час першого перевіряли теоретичні знання. Спершу потрібно було упродовж години відповісти на 60 складних тестових завдань. Після цього ми усно відповідали на теоретичні запитання. Наступного дня журі оцінювало нашу практичну роботу біля ліжка пацієнта. Насамперед обстежували хворого та ставили діагноз самостійно. Потім у присутності викладача ще раз показували свої дії. Очоловав журі ректор Запорізької медичної академії післядипломної освіти, головний трансплантолог України, академік Олександр Никоненко. Він дуже ретельно слухав кожно-

до змагань, а як до зустрічі з колегами та однодумцями, можливості поспілкуватися та обмінятися інформацією. Домовилися зустрітися на щорічній студентській конференції, яка відбувається в навчально-оздоровчому комплексі нашого університету «Червона калина». Всі учасники із задоволенням прийняли моє запрошення», – додав Костянтин Козаков.

Зазначимо, що студент, окрім основного навчання, вдосконалює свої вміння й навички під час позакласних занять на кафедрі хірургії навчально-наукового інституту післядипломної освіти під керівництвом її завідувача, професора Ігоря Дзюбановського.

«Наразі пишу наукову роботу на тему «Бариатрична хірургія і вплив резекції шлунку та інших операцій на перебіг цукрового діабету другого типу». Чесно кажучи, мені дуже допомагають тренінги, спілкування й настанови Ігоря Яковича. У цьому науковому товаристві працюють ще Андрій Банадига та Богдан Куликовський», – поділився враженнями молодий науковець.

Додам, що Костянтин Козаков потрапив до програми кадрового резерву як кандидат на посаду завідувача кафедри хірургії навчально-наукового інституту післядипломної освіти.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

СЕРЕД ПРИЗЕРІВ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ФЕСТИВАЛЮ «ПІСНЯ БУДЕ ПОМІЖ НАС»

Гурт «Prima Vera», до якого входять одні з найактивніших студентів університету Роман Тригуб і Зоряна Сабат, відомий уже не лише серед молодіжного середовища Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського. Вони завоювали прихильність також тернополян, виступаючи на загальнонаціональних заходах. Окрім того, Роман і Зоряна постійно намагаються брати участь у різних конкурсах і фестивалях.

Нещодавно «Prima Vera» представляла наш ВНЗ на IV Всеукраїнському фестивалі «Пісня буде поміж нас», який відбувся на базі

Рівненського інституту водного господарства та природокористування. Позмагалися у творчості приїхали представники вищих навчальних закладів Луцька, Вінниці, Хмельницького, Івано-Франківська, Костополя, Рівного.

«Перші два дні були присвячені відбору конкурсантів. Журі відбирало кращих виконавців. Кожен учасник повинен був заспівати дві пісні – одну українську і одну на власний вибір.

Хочу зазначити, що всі конкурсанти були талановитими. Якби я була у складі журі, то було б важко обрати когось кращого. Крім нашого гурту, серед учасників був

ще один музичний колектив. До його складу увійшли учасниці проєктів «Х-фактор» та «Україна має талант». Проте наш виступ журі відзначило – і ми отримали друге місце», – розповіла Зоряна Сабат.

Цього року представники медичних університетів вибороли всі призові місця. Зокрема, перше посів студент Вінницького національного медичного університету імені М.Пирогова. Гран-прі вибрала студентка Івано-Франківського національного медичного університету.

Як зауважив Роман Тригуб, організатори хотіли цього року скасувати проведення конкурсу. Проте до Рівного приїхали військові, які відстоюють Україну на передовій в зоні АТО, і під час свого концерту наголосили на тому, що нині в країні має розвиватися культура й творчість народу. На їхню думку, це допоможе успішно боротися в тилу. Головним завданням українців, за переконанням військових, є підняття рівня культури та свідомості людей».

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

Відповіді на сканворд, вміщений у № 21, 2014 р.

- Бережани. 2. Байда. 3. «Ріголетто». 4. Езоп. 5. Драма. 6. По. 7. Гай. 8. Олень. 9. Лама. 10. Ліана. 11. Муза. 12. Нептун. 13. Асо. 14. Го. 15. Темп. 16. Особа. 17. ГЕС. 18. Бра. 19. УТН. 20. НБА. 21. МА. 22. РГ. 23. Кат. 24. Нерон. 25. Мана. 26. Зубр. 27. Рак. 28. Ра. 29. Космонавт. 30. Сен. 31. Рів. 32. Ре. 33. Девід. 34. Нотр. 35. Нафта. 36. Фавн. 37. Кран. 38. Літо. 39. Аз. 40. Вапно. 41. Іван. 42. Віз. 43. Литва. 44. АТП. 45. Псел. 46. Яшма. 47. Тото. 48. Колос. 49. НП. 50. Крос. 51. Ша. 52. До. 53. Кюрасо. 54. Ватикан. 55. Скат. 56. Герман. 57. Ар. 58. Су. 59. Юнак. 60. Сага. 61. Амур. 62. Класик. 63. Тур. 64. Мер. 65. Кук. 66. Тяж. 67. Квас. 68. Ка. 69. Дассен. 70. Ярмо. 71. Делегат. 72. Ніж. 73. СНД. 74. Вступ. 75. Ураган. 76. «Собор». 77. Гра. 78. Тло. 79. Бал. 80. Ас. 81. Ха. 82. Сена. 83. Іго. 84. Тронка. 85. «Хо». 86. Тара. 87. Ріг. 88. Га. 89. Лот.

Відповіді у наступному числі газети **СКАНВОРД**

1. Запалення слизової оболонки	2. Риніт	3. Харч	4. Необхідна обстановка
5.	6. Дон...	7. Екскурсовод	8. Доручення за векселем
9. Столиця європейської країни	10. Обл. центр України	11. Одиг давник рамдан	12. Роговець
13. У греків – Гера	14. Патологічний кістковий нарост	15. Вага товару	16. Зелена свята
17. Тулуб, талія	18. «...божественних пісень»	19. Місяць	20. Східний вітер
21. Франт	22.	23. Статуя, об'єкт культури	24. Видовище
25. Бік	26. Ведмідь	27. Літературний жанр	28. Річка в Росії
29. Оцінка успішності	30.	31. Павукоподібна мавпа	32. Латинська літера
33. Губи	34. Комаха, що жалить	35. Знаменитий боксер	36. Героїня О. Кобилянської
37. Небесне тіло	38. Сосновий ліс	39. Чарівник	40. Країна на Близькому Сході
41. Монета Лаосу	42.	43. Велика миска	44. Балка
45. Монета Стародавнього Риму	46. Мати Богів	47. Арабський м'яч	48. Пам'ятник
49. Хворобливе відхилення від норми	50. Резервуар	51. Казкова країна	52. Страву з варених крупів
53. Цар звірів	54. Орган зору	55. Указ короля	56. Черв'як-кровопивець
57. Київський князь	58.	59. Брат Либеді	60. Столиця Канади
61. Стрива	62. Залишене без посіву поле	63. Хвалебний вірш	64. Міра корабельного вантажу
65. Нота	66. Штат у США	67. Брухт	68. Сотка